

LÄNSSTYRELSEN
BLEKINGE LÄN

Bevarandeplan för Natura 2000-område

SE0410044 Vällholmen

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EUs fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EUs fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EUs arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, till exempel skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap, vilket för detta område skiljer sig något från vad som är beslutat av regeringen. Länsstyrelsen har för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när tillfälle ges. Vid förvaltning och tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, till exempel skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på ”kartverktyget skyddad natur”. Det finns även möjlighet att ladda ner naturtypskartan som shape-fil. För mer information se Länsstyrelsens hemsida.

**LÄNSSTYRELSEN
BLEKINGE LÄN**

Åke Widgren

**Bevarandeplan för Natura 2000-området
SE0410044 Vällholmen**

Kommun: Sölvesborg

Områdets totala areal: 28,2 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2017-10-25

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2017-11-01

Markägarförhållanden:

Privat

Regeringsbeslut, historik:

SPA: 1996-12-01, regeringsbeslut M96/4019/4, pSCI: Nej, SCI: Nej, SAC: Nej

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

1170 - Rev

1620 - Skär och små öar i Östersjön

1630 - Strandängar vid Östersjön

6270 - Silikatgräsmarker

A045 - Vitkindad gås, *Branta leucopsis*A068 - Salskrake, *Mergus albellus*A132 - Skärfläcka, *Recurvirostra avosetta*A191 - Kentsk tärna, *Sterna sandvicensis*A194 - Silvertärna, *Sterna paradisaea*A195 - Småtärna, *Sterna albifrons* (nytt namn *Sternula albifrons*)Övriga arter som utgjort grund för utpekandet:A061 - Vigg, *Aythya fuligula*A063 - Ejder, *Somateria mollissima*

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området. Vållholmen bidrar till att uppfylla miljömålen Hav i balans samt levande kust och skärgård, Ett rikt odlingslandskap och Ett rikt växt- och djurliv.

Vållholmens prioriterade naturvärden är naturtyperna rev, strandängar vid Östersjön och silikatgräsmarker liksom öns betydelse som häckningslokal för ett stort antal fågelarter, främst vitkindad gås, skärfläcka och tärnor, samt områdets betydele för rastande och övervintrande änder som vigg och salskrake. De marina miljöerna ska bibehålla sin kvalitet som livsmiljö för andra organismer och är ett viktigt område för reproduktion av fisk. Detta är av särskilt stor vikt med tanke på problemen med sjuk och sårskadad fisk i Hanöbukten.

Vållholmen utgör en av västra Blekinges viktigaste häckningsplatser för en rad kustfåglar. Här finns en stor andel av de häckande paren av vitkindad gås, ejder, gråtrut och silltrut i länets västra halva. Vidare finns här populationer av flera hävdgynnade vadare som skärfläcka, tofsvipa, rödbena och större strandpipare. Vattnen kring ön nyttjas dessutom som övervintringsplats för stora mängder dykänder vintertid. Vållholmen har även en rik hävdgynnad flora med många typiska arter.

Beskrivning av området

Vållholmen är en låglänt ö i Valjeviken nära gränsen mot Skåne. Ön saknar träd och har endast några få buskar. Den har lång tradition som betesholme, men har inte betats under de senaste åren. Större delen av ön utgörs av igenväxande silikatgräsmark, men en betydande del är havsstrandäng som hävdas genom gåsbete. Delar av strandängen domineras av den sydafrikanska växten kotula, som upptäcktes på ön 2002. Arten är klassad som invasiv.

Här häckar ett stort antal fågelarter. Mest dominerande är gråtrut med uppemot 350 häckande par. Bland dessa häckar oftast 2-3 par silltrut och några par fiskmås och skratmås. Här finns även flera arter simänder med många häckande par av snatterand, gräsand, skedand samt indikationer på att stjärtand skall ha häckat i området. Det finns även en stor population med ejder (år 2013 räknades här 137 bon). Även bergand har konstaterats häcka på ön i sen tid. På öns betade gräsmarker häckar några par vardera av de hävdgynnade vadarna skärfläcka, rödbena, strandskata, tofsvipa och större strandpipare. Vissa år häckar även flera arter tärnor och samtliga av våra vita tärnor har konstaterats häcka på ön. Under 2016 observerades bobyggande storskarvar på ön.

Den marina miljön domineras av hårbotten där tångbältena utgör en viktig livsmiljö för många andra arter av fisk, kräftdjur, musslor och andra organismer. Området är även viktigt som reproduktions- och uppväxtmiljö för fisk som gädda, abborre och mört. Havsmiljöförordningen omfattar allt havsvatten, och ett system för att bedöma miljöstatus är under utveckling. Den inledande bedömningen indikerar att god miljöstatus inte uppnås i Östersjön. Vattenförvaltningsförordningen omfattar kustvatten (ut till en nautisk mil utanför baslinjen) och den ekologiska statusen i området är bedömd som måttlig på grund av övergödning och miljögifter.

Vad kan påverka negativt

Marina områden

- Övergödning orsakad av näringsläckage. Effekter av övergödningen kan innebära minskat siktdjup, minskad djuputbredning av makroalger, kvävande algmattor, syrebrist och ändrad artsammansättning.
- Mänsklig påverkan som till exempel byggnation, dumpning, muddring, båttrafik (svall, ljud, ankring, grumling), mineral-, sand- och stenutvinning, utsläpp av olja och kemikalier kan också inverka negativt på den marina miljön.
- För stort uttag av fisk och bifångster i fisket kan påverka artsammansättningen och hela ekosystemet.
- Främmande arter, som svartmunnad smörbult, kan påverka artsammansättningen negativt.
- Marint avfall, inklusive dess nedbrytningsprodukter, kan orsaka skada på ekosystemet.

Ängs- och betesmarker

- Minskad eller utebliven hävd som leder till igenväxning av buskar, träd och vass och en utarmning av den hävdgynnade floran och faunan.
- Ökad ansamling av ilandfluten tång eller andra alger, vilket leder till övergödning och utarmning av floran.
- Främmande arter, som kotula, kan påverka artsammansättningen negativt.

Häckande fåglar

- Upphörande betesdrift, vilket bland annat leder dels till att kortbetade strandängar och silikatgräsmarker växer igen.
- Bete vid fel tidpunkt som kan störa häckningar av vissa fågelarter.
- Predation av ägg eller ungar från exempelvis mink eller räv.
- Mänskliga störningar på häckningsplatser och på viktiga födosökslokaler, inklusive körning med båt eller vattenskoter samt sportfiske vid eller i anslutning till ön.
- Vattenföroreningar i form av oljespill eller andra utsläpp i havet som påverkar näringsbalansen vid stränderna eller direkt påverkar fåglarna.

Övervintrande gäss och salskrake

- Vissa fiskemetoder (nätfiske) som kan drabba dykande sjöfåglar.
- Mänskliga störningar på häckningsplatser och på viktiga födosökslokaler, inklusive körning med båt eller vattenskoter.

Bevarandeåtgärder

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29 §§).

Skydd för området

- Djurskyddsområde (fågelskyddsområde) enligt 7 kap. 12 § miljöbalken, med beträdnadsförbud 1 april – 15 juli, gäller för hela området.
- Strandskydd gäller enligt 7 kap. 13-18 §§ miljöbalken. Strandskydd gäller generellt 100 meter från strandlinjen (ut i vattnet och inåt land). Länsstyrelsen får i det enskilda fallet besluta att utvidga strandskyddsområdet till högst 300 meter från strandlinjen, om det behövs för att säkerställa något av strandskyddets syften. Inom området har Länsstyrelsen år 2016 beslutat om utökat strandskydd till 300 meter.
- Vattendirektivet. Miljökvalitetsnormer för vatten fastställs med stöd av 5 kap MB, enligt vattenförvaltningsförordningen och Havs- och vattenmyndighetens författningssamling, HVMFS 2013:19. Normerna ställer krav på vattnets kvalitet.
- Havsmiljödirektivet. Miljökvalitetsnormer för marin miljö fastställs med stöd av 5 kap MB, enligt havsmiljöförordningen och Havs- och vattenmyndighetens författningssamling, HVMFS

2012:18. Förordningen syftar till att upprätthålla eller nå en god miljöstatus i havsmiljön.
- Sveriges åtaganden inom HELCOM, Baltic Sea Action Plan, aktionsplan för Östersjön.

Behov av åtgärder

- Ett starkare områdesskydd är angeläget. Naturresevat är troligen den lämpligaste skyddsformen, och bör förutom ön även omfatta större delar av den omgivande Valjeviken.
- En återupptagen beteshävd är ytterst angelägen.
- Områdets marina naturtyper behöver inventeras på bland annat typiska arter.
- Områdets gränser och naturtyper behöver kvalitetssäkras.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

1170 - Rev

Areal: 0 ha. Arealen ej fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 8,2 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Ett relativt stort område i anslutning till ön utgörs av rev. Rev består av sten eller block som höjer sig över omgivande botten. De ska ha täta och välmående blåstångsbälten och en intakt zonerings av växtsamhällen. Vällholmens marina miljö är dock inte närmare undersökt, men arter som blåstång, bandtång, hårmating och borstnate förekommer på de grunda bottarna. Den rödlistade och för Östersjön endemiska kransalgarten raggsträfsse (sårbar) har påträffats öster om Vällholmen.

Bevarandemål

Naturtypens areal ska uppgå till minst 8,2 hektar. Revet ska ha en naturlig struktur och zonerings, med täta och välmående blåstångsbälten som är fria från negativ mänsklig påverkan. Näringsväven ska fungera i balans med en naturlig förekomst av rovfisk. Förutsättningarna för reproduktion av fisk, exempelvis gädda och abborre, ska vara goda. Vattenkvaliteten ska vara god och påverkan från utsläpp och läckage från övergödande näringsämnen ska vara försumbar. Ekologisk status enligt vattenförvaltningsförordningen ska vara minst god.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet går i nuläget inte att bedöma. En inventering av typiska och karaktäristiska arter är nödvändig.

1620 - Skär och små öar i Östersjön

Areal: 0 ha. Arealen ej fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 0,2 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Tre mycket små skär inom området har klassats som naturtypen skär och små öar. Naturtypen består av urberg eller morän och den anslutande undervattensvegetationen ingår i naturtypen. Öarna är i huvudsak trädlösa och utgör viktiga häckningsplatser för fåglar och uppehållsplatser för sälar. Vegetationen består av arter som är anpassade till torra, vind- och saltpåverkan samt frånvaro av egentlig jordmån. Området är inte närmre undersökt, men undervattensvegetationen är riklig och hela Valjeviken är ett viktigt område för reproduktion av främst gädda, men även abborre, mört och löja.

Bevarandemål

Naturtypens areal ska uppgå till minst 0,2 hektar. Den för naturtypen karaktäristiska arten blåstång ska ha en stabil förekomst. Undervattensvegetationen ska präglas av en naturlig zonerings och djuputbredning av fastsittande alger och filtrerande djur.

Vattenkvaliteten ska vara god och den antropogena belastningen i form av fysiska skador av exempelvis bebyggelse och bryggor, utsläpp och läckage av övergödande näringsämnen, olja och kemikalier samt onaturlig grumling ska vara försumbar. Ekologisk status enligt vattenförvaltningsförordningen ska vara minst god och får inte försämrats.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet går i nuläget inte att bedöma. En inventering av typiska och karaktäristiska arter är nödvändig.

1630 - Strandängar vid Östersjön

Areal: 0 ha. Arealen ej fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 3,4 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

På Vällholmen finns relativt stora ytor med havsstrandäng. Ön har inte beteshävdats av kor eller får på många år, men intensivt gåsbyte har gjort att den ändå inte vuxit igen. Förutom vanliga strandängsarter, och de för naturtypen typiska arterna smultronköver, gulkämpar, kustarun och dvärgarun, märks framförallt den invasiva växtarten kotula som delvis är dominerade i strandängen. Kotulan upptäcktes på ön 2002 och har etablerat vidsträckta bestånd i delar av strandängen.

Bevarandemål

Naturtypens areal ska uppgå till minst 3,4 hektar. Strandängen ska vara starkt präglad av hävd. Förekomsten av igenväxningsvegetation eller invasiva arter ska vara liten. Kärnväxtfloran ska vara artrik och dominerad av hävdgynnade arter. De typiska arterna smultronklöver, gulkämpar, dvärgarun och kustarun ska förekomma i livskraftiga populationer.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är ordinärt, på grund av bristfällig beteshävd (hävdas endast genom gåsbyte) och den stora förekomsten av den invasiva växtarten kotula.

6270 - Silikatgräsmarker

Areal: 0 ha. Arealen ej fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 8,2 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Större delen av ön är av naturtypen silikatgräsmarker, delvis med inslag av torrängsflora. Flera års utebliven beteshävd har till viss del utarmat betesmarksfloran. Arter som jordtistel (nära hotad), backnejlika och gullviva förekommer alltjämt, men i minskande antal. De två sistnämnda är typiska arter för naturtypen. Träd och buskar saknas så gott som helt.

Bevarandemål

Naturtypens areal ska uppgå till minst 8,2 hektar. Gräsmarken ska vara starkt präglad av hävd. Förekomsten av träd och buskar som bedöms som igenväxningsvegetation ska vara liten. Kärnväxtfloran ska vara artrik och dominerad av hävdgynnade arter. De typiska arterna gullviva och backnejlika ska förekomma i livskraftiga populationer.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms som ordinärt, på grund av bristfällig beteshävd (hävdas endast genom gåsbete). En återupptagen beteshävd bör prioriteras högt.

A045 - Vitkindad gås, *Branta leucopsis*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Den vitkindade gåsen började häcka i Sverige under 1950-talet på Gotland efter att tidigare endast häckat på nordliga tundror. Under senare decennier har arten expanderat kraftigt och häckar nu spritt längs stora delar av Sveriges kuster. Majoriteten av populationen flyttar mot sydväst. Södra Sverige berörs därmed under höst- och vårflyttningen av stora mängder sträckande fåglar på väg till eller från övervintringsområdena längs Nordsjökusten. Arten föredrar låga, trädfattiga öar med utbredda betesmarker och strandängar både under häckningen och flyttningen. Större flockar kan även rasta på jordbruksmark, främst vallar. Häckningarna sker antingen i enstaka par eller i löst sammanhållna kolonier. Under häckningen uppträder arten ofta i mindre flockar och då med ungarna samlade i stora skaror. Födan består av växter, främst olika gräs, som betas på land.

I Blekinge är arten idag spridd med häckningar längs hela kusten i lämpliga miljöer. På Vållholmen finns en av de största häckningskolonierna av vitkindad gås i länet. Uppskattat antal par har under senare år de flesta åren legat kring 30 par men med 107 bon noterade 2013. År 2003 fanns här endast cirka 5 häckande par.

Bevarandemål

Vitkindad gås skall häcka med minst 20 par i området. Arten skall häcka spritt i området i miljöer där den kan placera boet skyddat under låga buskage eller i högt gräs. Vidare skall det inom området finnas lämpliga, trädfria miljöer med öppna gräsytor där arten kan födosöka både under häckningen och under övriga delar av året. Dessa utgörs helst av strandnära, välhävdade strandängar.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms som mycket gott. Arten har en till synes stabil förekomst i området.

A068 - Salskrake, Mergus albellus

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

I Sverige häckar salskraken i nordligaste Norrland med en förekomst i taigabältet vidare österut genom Finland och Ryssland. Antalet par i landet är bedömt (2008) till mellan 1 100 och 2 000. Populationen är sannolikt svagt ökande. Den häckar i trädhål vid älvsel och insjöar. Födan består av mollusker och vatteninsekter samt till en liten del av småfisk. Detta gäller även under övervintringen som sker i grunda, skyddade vikar längs med Östersjöns södra kuster, från Skåne upp till Uppland. En betydande del av den europeiska populationen övervintrar längs Östersjöns kuster med stora vinterpopulationer ibland annat Polen och Tyskland.

I Blekinge förekommer salskraken endast vintertid, från slutet av oktober fram till april då flyttningen norrut sker. Stora flockar kan ses övervintra främst i skärgårdarnas mellersta delar. Populationen i länet vintertid är med största sannolikhet ökande och stora flockar ses årligen. Dock är den övervintrande populationen åtminstone till viss del beroende på isläget i övriga Östersjön då fler ses under kalla, isrika vintrar. Arten är i Sverige klassificerad som livskraftig.

Salskraken övervintrar årligen med större flockar i Valjeviken och ofta ses här mellan 200 och 300 exemplar under vintern. Dessa flockar frekventerar vattnen kring Vällholmen.

Bevarandemål

Salskrake skall uppträda regelbundet med stora flockar i och i anslutning till området. Arten skall ha tillgång till rika födosöksområden som nyttjas under vinterhalvåret. Detta innebär grunda skyddade vikar med god tillgång på föda i form av främst ryggradslösa djur.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms som mycket gott. Artens uppträdande i området är stabilt. Miljöerna får anses vara gynnsamma för övervintrande flockar av salskrake.

A132 - Skärfläcka, *Recurvirostra avosetta*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Skärfläckan är en vadarfågel som häckar på långgrunda sandstränder i öppna marker längs kusten från mellersta Halland till Öland och Gotland. Enstaka inlandshäckningar har noterats på Öland och i Skåne. Arten är ofta instabil på häckningsplatser och antalet par fluktuerar ofta kraftigt mellan åren beroende på vattenstånd, predationstryck och andra faktorer. Boet placeras på mycket låga, betade strandängar, i tuviga stränder, i tångvallar eller på sandrevlar. Den kräver tillgång till skyddade, grunda strandlaguner och stränder och är under häckningen känslig för störning av både människor och predatorer. Det finns även risk att betesdjur trampar sönder bon och skadar fåglar. Därför bör betespåsläpp, om möjligt ske när häckningen är avslutad. De svenska skärfläckorna flyttar bort mot övervintringsområden i västligaste Europa under juli-september och återkommer under slutet av mars-början av april. Födan intas på karaktäristiskt manér i grunt vatten och består av små ryggradslösa djur och små fiskar.

I Blekinge häckar arten på några få lokaler, främst i östra delen av länet. Större kolonier har tidigare funnits på flacka öar längs östra kusten.

Skärfläcka är en i stort sett årlig häckfågel på Vällholmen, som är en av få lokaler där arten regelbundet häckar i länet. Antalet par varierar och det har som mest varit omkring sju par som gått till häckning på ön. Under senare år har antalet par varierat mellan ett och fyra.

Bevarandemål

Skärfläcka skall häcka årligen i lämpliga miljöer i området. Dessa består av grunda, lugna stränder där arten kan lägga boet på låglänta delar utan risk att det översvämmas och att häckningarna störs av människor eller rovdjur. Arten föredrar öppna och betade strandängar och stränder och är därför känslig för igenväxning av strandängar med buskar och träd.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms som ordinärt. Arten har en fluktuerande och möjligen något minskande population i området som en följd av en igenväxning.

A191 - Kentsk tärna, *Sterna sandvicensis*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Kentsk tärna häckar enbart längs kusterna, det vill säga i havsmiljö och är utbredd längs kusten från norra Halland till Gotland. Arten återkommer tidigt, i mars-april och flyttar söderut förhållandevis sent under augusti - oktober. Den kentska tärnan är beroende av störningsfria häckningsplatser, främst på mindre öar, men även på större sandrevlar och liknande. Den väljer ofta boplats tillsammans med skrattmås. För att större kolonier ska kunna etableras krävs rovdjursfria miljöer, framför allt bör mink och räv hindras från att nå häckningsplatserna. Arten häckar uteslutande i kolonier men kan etablera sig i enstaka par på små öar. Födosoeket sker ofta på djupare vatten än andra tärnor. Arten är i Sverige rödlistad som sårbar.

I Blekinge har arten en långvarig historia med ett flertal stora kolonier på många platser. De flesta av dessa är dock övergivna idag och den enda långvariga kolonin är för närvarande på ön Falkaholmen utanför Sölvesborg. I övrigt har det under senare år endast förekommit mer eller mindre tillfälliga kolonier och enstaka, solitära par på små öar.

På Vällholmen fanns 1982 en koloni med 50 häckande par. Sedan dess har häckning inte konstaterats på ön utan kolonin har alternerat mellan två andra öar, Norrören utanför Norje och Falkaholmen utanför Sölvesborg.

Bevarandemål

Då arten är nyckfull i sitt uppträdande och kolonier sällan finns på samma plats under lång tid så kan inget kvantitativt mål för arten sättas för området men förutsättningar för att arten skall kunna häcka skall finnas. Lämpliga häckmiljöer i form av områden utan landlevande predatorer som mink och räv och med lämplig låg vegetation eller grusbankar skall finnas väl representerade. Helst skall det finnas kolonier med skrattmås där tärnorna kan häcka. Det ska finnas gott om lämplig föda i form av fisk och grunda fiskeområden med klart vatten skall finnas i området.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är sannolikt minskande på grund av den pågående igenväxningen av ön. Den koloni med skrattmås som tidigare fanns på ön är sedan länge borta.

A194 - Silvertärna, *Sterna paradisaea*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Silvertärnan häckar i Sverige spritt längs hela kusten. Den häckar även i de större sjöarna och mer spritt i små sjöar i Norrlands inland och i fjällkedjan. Vid häckning utnyttjas vegetationsfattiga områden på öar och uddar där boet placeras öppet, direkt på marken, oftast i grus eller i låg vegetation. Den anländer under april-maj och flyttar bort igen under augusti. Arten kräver god tillgång av småfisk i grunda vatten för att kunna födosöka men är relativt rörlig under häckningen och kan nyttja större områden för födosök. Den svenska populationen har ökat under de senaste 30 åren.

I Blekinge häckar arten nästan uteslutande i skärgårdarna och främst i de yttre delarna, men enstaka häckningar har även konstaterats i insjöar.

På Vällholmen häckar silvertärnan med några få par årligen, med undantag för 2003 då inga par noterades. Under 2000-talet har det största antalet sannolikt varit kring tio par. År 2013 rapporterades fyra par på ön.

Bevarandemål

Silvertärna skall häcka årligen med en stabil förekomst. Förutsättningar för att kolonin skall kunna expandera skall finnas. Lämpliga häckmiljöer i form av ytor med lämplig låg vegetation eller grusbankar skall finnas väl representerade på ön. Det skall finnas gott om föda i form av småfisk och ryggradslösa djur i väl utvecklade artsamhällen kring öarna. Vattnet skall vara klart så att arten kan fiska effektivt.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms som gott - minskande. Artens förekomst på Vällholmen är något nyckfull men möjligen har arten missgynnats av den pågående igenväxningen av ön. Någon trend i antalet par är svår att utläsa.

A195 - Småtärna, *Sterna albifrons* (nytt namn *Sternula albifrons*)

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Småtärnan häckar längs sydligaste Sveriges kuster, från norra Halland till Östergötland, inklusive Öland och Gotland. I Bottenviken finns en utlöpare av den finska populationen och arten häckar regelbundet i Norrbottens skärgårdar. Inlandshäckningar är sällsynta i Sverige men har förekommit. I Sverige häckar arten i regel i små kolonier med som mest cirka 45 par. Arten är långflyttare som återkommer i början av maj från övervintringsplatser i och kring Afrika. Höstflytten inleds i augusti och de sista lämnar landet i början av september. Den svenska populationen varierar mellan 440 och 550 par och är minskande, främst på grund av förändringar i häckningsmiljöerna. Boet placeras på vegetationsfri mark, oftast på grus-, sand- eller skalgrusbankar vid stranden men även direkt på sandstränder och utfyllnadsmark vid hamnar. Arten koloniserar snabbt nyligen uppkomna miljöer såsom ruderatmarker men även konstgjorda häckningsöar. I boet läggs 2-3 ägg som ruvas cirka 20 dygn och ungarna är flygga drygt tre veckor efter kläckningen. Arten födosöker på grunt, stilla vatten över grunda, sandiga bottnar i skyddade vikar och längs skyddade strandsträckor. Födan består av småfisk och kräftdjur som fångas antingen direkt på ytan eller efter ett kort dyk. Arten är i Sverige rödlistad som sårbar.

I Blekinge häckar arten längs stora delar av länets kust, dock alltid glest spritt och oftast i enstaka par eller i små kolonier. Populationen i Blekinge skattas till cirka 50 par.

På Vällholmen häckar småtärnan mycket sporadiskt. År 2002 och 2007 noterades ett häckande par, men uppgifterna däremellan är bristfälliga. Arten ses regelbundet i och i anslutning till området men häckar med största sannolikt inte regelbundet på ön.

Bevarandemål

Småtärna skall häcka årligen på ön. För att arten skall trivas inom området krävs en god tillgång på lämpliga häckningsmiljöer med sand- och grusbankar utan täckande vegetation. Inom området skall också finnas ostörda fiskeområden över grunda bottnar, med klart vatten vilket är nödvändigt för att arten skall kunna finna föda framgångsrikt.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är sannolikt minskande som en följd av igenväxning, men då arten inte regelbundet häckat på ön tidigare är dess trend över tid svår att uttyda. En återupptagen beteshävd är angelägen.

Övriga arter som utgjort grund för utpekandet:

A061 - Vigg, *Aythya fuligula*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Viggen är väl spridd i hela Sverige och häckar både i olika typer av sjöar, vattendrag och längs kusterna. Ofta häckar arten i anslutning till skrattmåskolonier men i skärgårdarna sker häckningar på låga, vegetationsfattiga öar med skyddade grunda vatten kring. Födan intas under häckningen på grunt vatten där den består främst av ryggradslösa djur men även en del vegetabilier. Under hösten och vintern berörs södra Sverige av ett betydande sträck från östliga populationer och stora flockar övervintrar längs kusterna. Dessa anländer under oktober-november och lämnar sedan under våren i mars-april. Under kalla isvintrar tvingas flockarna mot söder men återkommer i regel så snart isen släpper. I Blekinge förekommer viggen hela året. Stora flockar (10 000-tals individer) övervintrar årligen i länet. Den häckar även spridd längs kusten och i en del sjöar. Främst påträffas den på små skärgårdsöar med få predatorer. Arten är i Sverige klassificerad som livskraftig.

Vintertid ses stora flockar med vigg i både Sölvesborgsviken och Valjeviken med noterade vinterflockar på upp till 4 500 fåglar. Störst flockar finner man generellt i Valjevikens inre delar men även vid Hermans Heja direkt innanför Vällholmen finns höga noteringar. Dessa flockar rör sig sannolikt tidvis i vattnen kring Vällholmen och nyttjar de grunda bottarna kring ön för födosök. Arten häckar dessutom med något eller några få par i området. År 2003 fanns vid ön totalt fem par. År 2015 påträffades två bon på ön.

Bevarandemål

Vigg skall regelbundet rasta och övervintra i området med större flockar. Det skall finnas grunda bottnar där arten kan födosöka och även övermatta ostört och där störning från människor inte är så påtaglig att fåglarna stressas.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms som gott. Större flockar uppehåller sig i området så gott som årligen under vintertid.

A063 - Ejder, *Somateria mollissima*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

I Sverige häckar ejdern längs hela kusten från Bohuslän till Norrbotten. Betydande antal sträcker även förbi de södra kusterna under vår och höst på väg från och till övervintringsområdena i Nordsjön och södra Östersjön. De häckande fåglarna återkommer under mars och april till häckplatserna. Häckningsplatserna utgörs främst av små, trädlösa öar men bon placeras även vid stranden på större öar. Under häckningen är honorna ofta väldigt ortstrogna och återkommer till samma boplatser många år i rad. Födan utgörs främst av bentiska skaldjur men även kräftdjur och andra ryggradslösa djur nyttjas som föda, främst under häckningen. Honan drygar under häckningen ut födan med alger. Ejderns populationstrend är intressant och arten ökade påtagligt under 1900-talet i hela Östersjön. Sedan mitten av 1990-talet märks dock en markant minskning (lokalt uppemot 90 %) i stora delar av utbredningsområdet. Faktorerna är inte helt klarlagda men predation av mink och havsörn, förändrade näringsförhållanden på häcknings- och övervintringsplatserna och miljögifter är sannolikt tre viktiga faktorer. Arten är i Sverige rödlistad som sårbar.

Vållholmen är en av de viktigaste häckplatserna för ejder i västra Blekinge. År 2013 räknades här 137 bon och vid ett senare datum 20 bon och dessutom nio kullar. Artens uppträdande är inte i detalj känt men ön utgör fortfarande ett starkt fäste för arten som har minskat kraftigt längs stora delar av kusten.

Bevarandemål

Ejderen skall häcka med en stabil population på Vållhomen och ha god häckningsframgång. De vuxna fåglarna skall inte vara påtagligt påverkade av fågeldöd. På ön skall finnas lämpliga ställen för ådorna att placera bon under tuvor och låga buskar och vattnen kring ön skall ha väl bevuxna bottnar med gott om föda i form av bentiska mollusker och kräftdjur.

Bevarandetilstånd

Bevarandetilståndet är sannolikt gott med tanke på det höga antalet häckande par. På sikt kan bevarandet påverkas av den långsamma igenväxningen av ön som är en följd av bristande hävd. En återupptagen hävd bör därför prioriteras högt.

Dokumentation

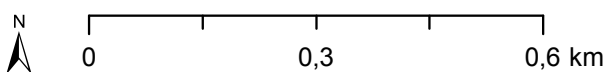
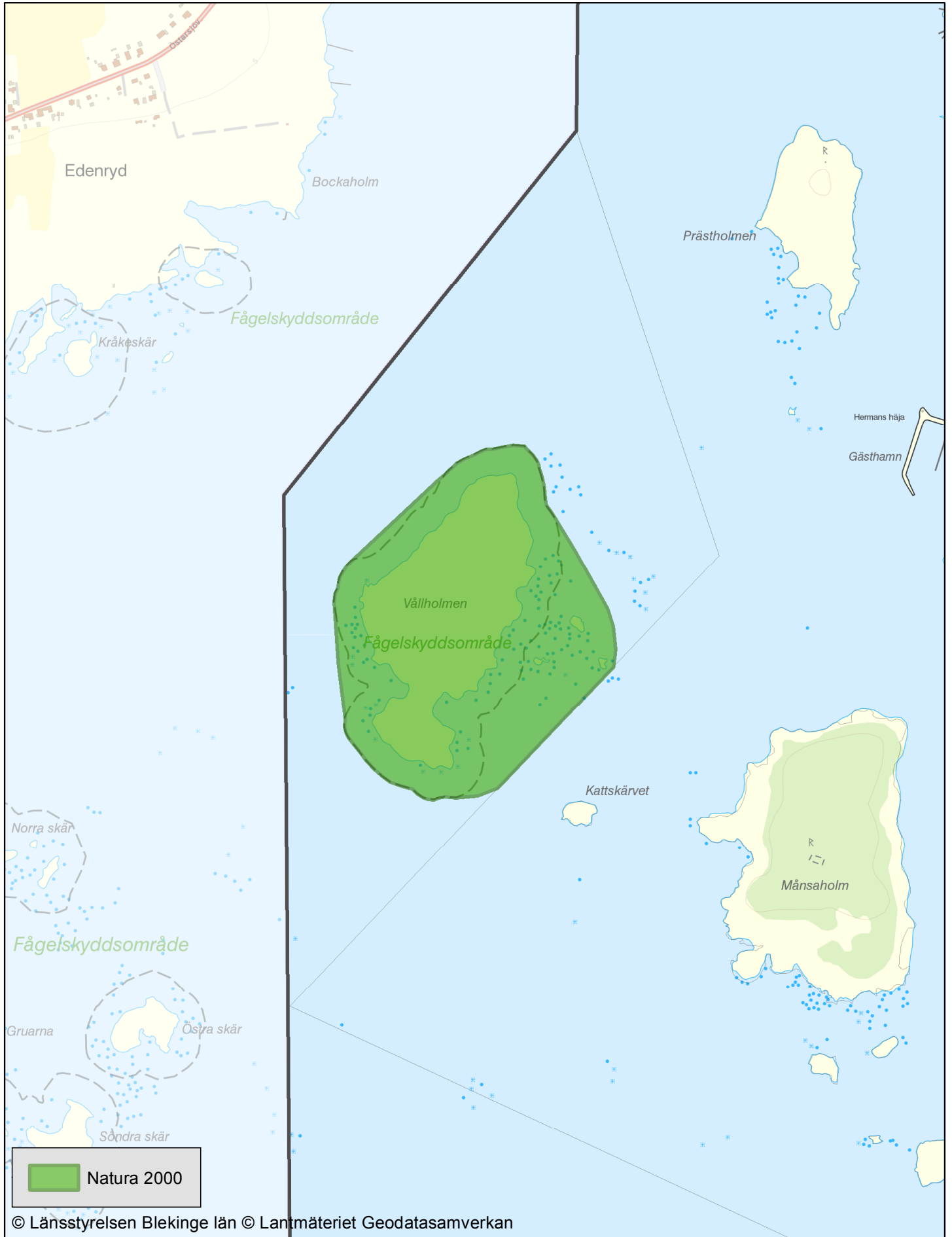
- ArtDatabanken. 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.
- Artfakta. 2015. www.artfakta.artdatabanken.se. ArtDatabanken SLU, Uppsala.
- Artportalen. www.artportalen.se (uttag 2016-04-13).
- Carlsson, L. & Wolgast, J. 2003. Fågelinventering i Blekinge skärgård 2003. Opublicerat.
- HELCOM. 2007. Baltic Sea Action Plan. www.helcom.fi.
- Larsson, R. 2006. Kentsk tärna i Blekinge 1996 – 2006. Sammanställning av 10 års övervakning. Länsstyrelsens rapport nr. 2006:14.
- Larsson, R. 2014. Kentsk tärna i Blekinge 2007 – 2014. Länsstyrelsens rapport nr. 2014:16.
- Länsstyrelsen i Blekinge län. 1985. Föreskrifter med förbud till skydd för djurlivet i Blekinge läns skärgård. Dnr. 11.122-870-83.
- Länsstyrelsen i Blekinge län. 2003. Fåglar och fågeldöd i Blekinges skärgård 2003. Rapport 2003:6.
- Länsstyrelsen i Blekinge län. 2016. Beslut om utvidgat strandskydd i Sölvesborgs kommuns kust- och skärgård, Dnr 511-4307-2015.
- Naturvårdsverket. 2003. Art- och naturtypsvisa vägledning. Fåglar 1-4.
- Nilsson, T. & Lundgren, U. 1993. Blekinges fåglar.
- Widgren, Å. 2003. Kotula - guldknappar på spridning i Sverige. Svensk Botanisk Tidskrift 97:3-4 (2003).
- VISS VattenInformationssystem Sverige. www.viss.lansstyrelsen.se (uttag 2016-10-12).

Bilagor

Bilaga 1. Områdeskarta.

Natura 2000 - SE0410044 Vållholmen

Kartskala 1:10 000